

Inhoud

- 7 Ter introductie

ACTUALITEIT

- 10 DWARS: JAN SCHINKELSHOEK & JAN JACOB VAN DIJK
Het CDA moet zich niet inlaten met boycotpolitiek

- 14 ARJEN SIEGMANN
Het kabinet gelooft meer in Sinterklaas dan in Jozef

- 16 PIET HEIN DONNER
Hoop doet leven, angst alleen overleven

- 20 BINNENHOF BUITENOM: JAN DIRK SNEL
Een gevoel van hachelijkheid

Tehnologisch burgerschap

- 24 GEERTEN BOOGAARD, PIETER JAN DIJKMAN, RENÉ MUNNIK &
MARTIJNTJE SMITS
Het belang van burgerschap in het tijdperk van intieme technologie

---

GRENSVERVAGINGEN: MENS, TECHNIEK EN ETHIEK

- 36 RENÉ MUNNIK
We zijn altijd technologische burgers geweest

- 44 CIANO AYDIN
Technische ‘beheersing’ alleen mogelijk bij gratie van de
eerbiediging van het geheim

- 53 TSJALLING SWIERSTRA
Waarom de zachte gevolgen van techniek belangrijk zijn

 .....
 TECHNOLOGISERING VAN HET PUBLIEKE DOMEIN
 .....

- 62 HANS SCHNITZLER
Dataïsme, proletarisering en depolitiserings: welkom in uw heerlijke
nieuwe wereld
- 69 FRANK HENDRIKS
De onvermijdelijke opmars van referenda en de technocultureel
gedreven stemmingendemocratie
- 78 INTERMEZZO: TINEKE CLEIREN ‘Het strafrecht is het resultaat van
beschaving; niet andersom, helaas’
- 80 ESTHER KEYMOLEN
De nieuwe deeleconomie: geen gemeenschap zonder bedrijf,
geen bedrijf zonder gemeenschap
- 88 ARTHUR EDWARDS
Sociale netwerken tussen burgers en politiek: digitale kanalen voor
democratische tegenmacht
- 96 INTERMEZZO: SANDER VAN WAVEREN ‘Sociale media ondersteunen
echte ontmoetingen’
- 98 NIELS SPIERINGS & KRISTOF JACOBS
Sociale media: een communicatie- of een campagne-instrument?

 HET BELANG VAN TECHNOLOGISCH BURGERSCHAP
 .....

- 108 RINIE VAN EST
Technologisch burgerschap als dé democratische uitdaging van de
eenentwintigste eeuw
- 116 INTERMEZZO: MATH REINTJENS ‘De “knoppenkennis” is er wel, maar
het ontbreekt aan mediawijsheid’
- 118 HUUB DIJSTELBLOEM
Wie bestuurt de vliegende auto? Liever wakende dan pratende
burgers bij de ontwikkeling van technologie

-
- 126 IRIS KORTHAGEN & IRA VAN KEULEN
Digitale burgerbetrokkenheid: kansen en dilemma's
- 134 INTERMEZZO: JOSIEN PIETERSE 'Oefenen in burgerschapsvorming
nieuwe stijl'
- 136 JAN VAN DIJK
Iedereen internet? Dan begint de ongelijkheid pas!
- .....
- 145 GERARD VISSER De actualiteit van *Martin Heidegger*
.....
- BOEKEN
.....
- 152 FRANK VAN DEN HEUVEL
Bespreking van Paul Frissen
Het geheim van de laatste staat. Kritiek van de transparantie
- 156 GERRIT DE JONG
Bespreking van Bas de Gaay Fortman
Moreel erfgoed. Koers houden in een tijd van ontwrichting
.....
- BEZINNING
.....
- 161 RAMONA MARAMIS • *Technologie next level*
- 162 LÚTSEN KOOISTRA